

Тема 2. Джерела земельного права України

План

1. Поняття, особливості та види джерел земельного права. Земельне законодавство: поняття та співвідношення із земельним правом.
2. Конституційні засади земельного законодавства.
3. Закони як джерела земельного права.
4. Підзаконні нормативні акти як джерела земельного права.
5. Роль судової практики в регулюванні земельних відносин.
6. Співвідношення земельного та цивільного законодавства при регулюванні земельних відносин.
7. Тенденції розвитку та шляхи вдосконалення земельного законодавства України.

1. Поняття, особливості та види джерел земельного права. Земельне законодавство: поняття та співвідношення із земельним правом.

ДЖЕРЕЛА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

є нормативно-правові акти органів державної влади та місцевого самоврядування, які містять загальнообов'язкові правові вимоги, норми, правила, що регулюють економічні й екологічні суспільні відносини у галузі використання та охорони земель і розраховані на багаторазове застосування.

СИСТЕМА ДЖЕРЕЛ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

сукупність взаємопов'язаних і взаємозумовлених законодавчих, підзаконних та локальних нормативно-правових актів, що є зовнішньою об'єктивізацією земельної політики держави.

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО	ЗЕМЕЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО
сукупність юридичних норм	система нормативних актів
можна розглядати як внутрішню форму права, зміст якого визначається соціально - економічними особливостями суспільних відносин, що ним регулюються	зовнішня форма права, тісно пов'язана з його змістом

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО СТАНОВИТЬ ЗМІСТ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, А ЗАКОНОДАВСТВО Є ФОРМОЮ ВИРАЖЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА.

ВИДИ ДЖЕРЕЛ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

За питомою вагою земельно-правових норм у нормативно-правових актах, що регулюють суспільні земельні відносини:

- спеціалізовані – це нормативно-правові акти, всі або переважна більшість норм яких спрямована на регулювання тих чи інших земельних відносин.
- нормативно-правові акти, основне призначення яких полягає в регулюванні інших суспільних відносин (цивільних, господарських, екологічних, адміністративних тощо) і які містять окремі правові норми, присвячені регулюванню певних земельних відносин.

За суб'єктом видання:

- **Верховна Рада України** як єдиний орган законодавчої влади приймає, крім законів, нормативно-правові акти у формі постанови. Як правило, постановами уточнююлися строки й порядок введення в дію законів.
- **Президент України** в межах своєї компетенції і на основі Конституції та законів України приймає нормативні укази й розпорядження (зокрема з питань регулювання земельних відносин).
- **Кабінет Міністрів України** на основі й на виконання Конституції та законів, указів і розпоряджень Президента України видає постанови й розпорядження, які є обов'язковими для виконання всіма підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами та громадянами.
- **Міністерства, державні комітети, відомства, органи господарського управління й контролю** виконують функції організації раціонального землекористування, а також охорони земельних ресурсів та видають відповідні акти.
- **Органи місцевого самоврядування та місцеві органи виконавчої влади** приймають нормативні рішення й розпорядження, які не повинні суперечити чинному законодавству. Прийняті названими органами акти, в яких вміщуються норми про раціональне використання та охорону земель, є обов'язковими для виконання усіма суб'єктами на підпорядкованій цим органам території.

За дією в часі :

- чинні
- такі, що були чинними протягом певного періоду часу раніше, але втратили чинність.

2. Конституційні засади земельного законодавства.

3. Закони як джерела земельного права.

загальні та
спеціальні

кодифіковані та
некодифіковані

Земельний кодекс України

є загальногалузевим кодифікованим спеціалізованим законом у системі законодавства України, а в системі земельного законодавства - основним

є тим законодавчим актом, який покликаний конкретизувати й деталізувати основні положення Конституції України у сфері регулювання земельних відносин та визначити основні положення інститутів земельного права

більшість його норм не мають прямої дії. Таке положення зумовлює необхідність розробки інших законів чи підзаконних нормативних актів.

4. Підзаконні нормативні акти як джерела земельного права.

- 1) за суб'єктами видання - земельно-правові акти глави держави, уряду, центральних і місцевих органів державної виконавчої влади, органів і посадових осіб місцевого самоврядування та ін.;
- 2) за компетенцією правотворчого органу і сферою дії акта - загальні, відомчі, локальні.
- 3) за зовнішньою формою акта - укази, постанови, розпорядження, рішення, накази і т. ін.;
- 4) за характером правотворчої компетенції (наприклад, нормативні акти глави держави) і прийняті в порядку реалізації делегованих повноважень (наприклад, нормативні акти органів місцевого самоврядування);
- 5) за часом дії - постійні й тимчасові;
- 6) за порядком прийняття - земельно-правові акти, видані особисто (наприклад, керівником міністерства), і прийняті колегіально (наприклад, Кабінетом Міністрів).
- 7) Залежно від зовнішньої форми визначення вимог щодо якості земель, родючості ґрунтів і допустимого антропогенного навантаження та господарського освоєння земель доцільно розрізняти:
 - стандарти в галузі охорони земель;
 - нормативи в галузі охорони земель.

5. Роль судової практики в регулюванні земельних відносин.

Основні напрямками впливу судової практики

Рекомендаційний (методологічний)

- Вищі судові інстанції, за допомогою узагальнень судової практики, видають своєрідні рекомендації підпорядкованим судам.
- Метою їх видання є забезпечення одноманітності застосування норм матеріального та процесуального права в процесі вирішення земельних спорів

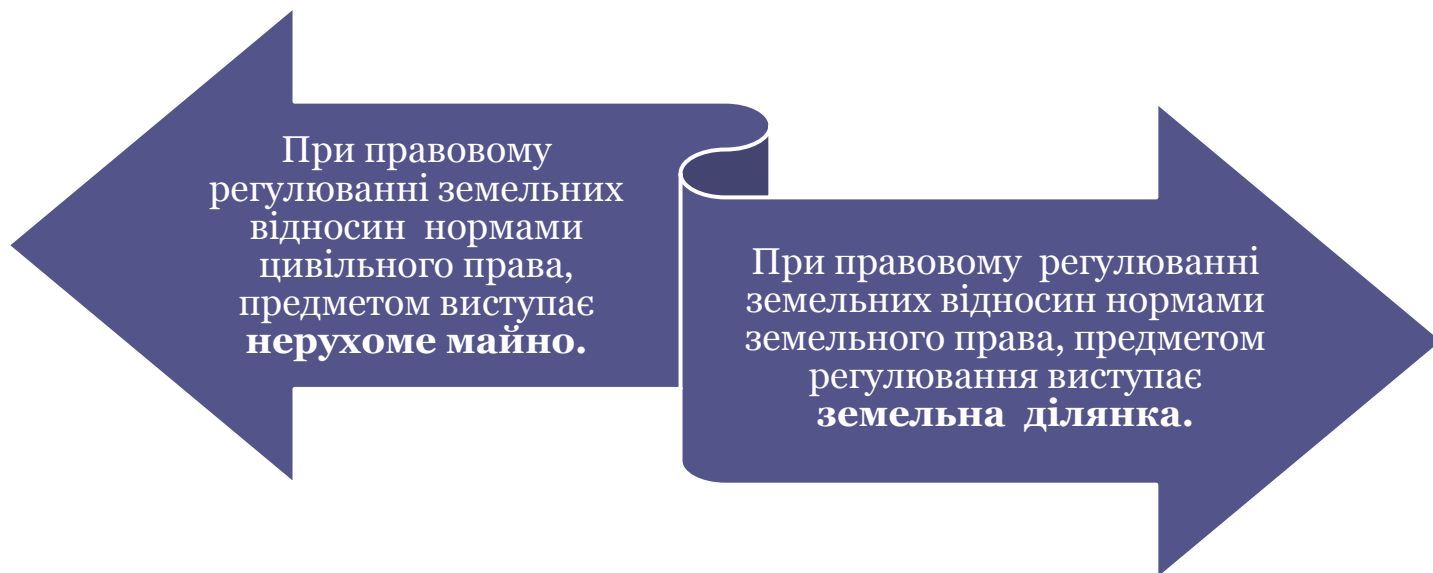
Інформаційний

- Органи влади, за допомогою узагальнень судової практики, отримують достовірну інформацію про ефективність (дієвість) прийнятих ними нормативно-правових актів, про необхідність скасування застарілих або колізійних норм, прийняття нових нормативно-правових актів та кодифікації законодавства тощо

Аргументаційний (доказовий)

- Посилання на узагальнення судової практики, яке здійснюється вищими судовими інстанціями, є важливим елементом аргументації своєї позиції в суді, а також в процесі спілкування із службовцями органів державної влади та місцевого самоврядування

6. Співвідношення земельного та цивільного законодавства при регулюванні земельних відносин.

Основні властивості земель, що відрізняють їх від звичайних речей:

- нерукотворне походження земельних ділянок;
- їх незамінюваність, непереміщуваність у просторі, незнищуваність і неспоживність;
- переважно публічний характер землекористування, цілей, напрямів, способів охорони земель;
- наявність численних обмежень і обтяжень обігу земельних ділянок;
- поділ земель на категорії за цільовим призначенням.

7. Тенденції розвитку та шляхи вдосконалення земельного законодавства України.

Скасування мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення

Поява нових об'єктів земельних праввідносин

Оновлення суб'єктного складу земельних праввідносин

Реформування системи судових і правоохоронних органів

